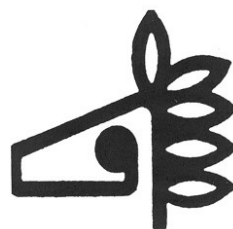

V.U. Stefaan Van der Auwera, Waversebaan 66, 3001 Heverlee
Afgiftekantoor 3000 Leuven 1 — P4A9093

Driemaandelijkse

PB-PP | B-2/2384
BELGIE(N)-BELGIQUE

Tijdingen

jaargang 46 nr 1

januari – maart 2015

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw
Regionale milieu- en natuurvereniging

Waversebaan 66, 3001 Heverlee

Colofon

Tijdingen is het driemaandelijkse tijdschrift van de regionale natuur en milieuvereniging Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw. VHM vecht sinds 1969 voor het landschap, de natuur en het leefmilieu in het Dijleland en ver daarbuiten. Daartoe heeft ze een werking ontplooid over vele domeinen: natuureducatie (educatieve projecten, bosklassen, lezingen), natuurbeheer, opleiding natuurgidsen, wandelingen enz. VHM treedt ook op tegen milieudelicten en onderhoudt nauwe contacten met beleidsmakers om de negatieve impact op de natuur te voorkomen of te minimaliseren. Met dit tijdschrift en onze website willen we de leden op de hoogte houden van onze activiteiten. Tintelen uw vingers om mee te helpen, neem dan zeker contact op met ons infocentrum!

infocentrum@vhm.be

016/ 23 05 58

Waversebaan 66

3001 Heverlee

www.vhm.be

De redactie

Stefaan Van der Auwera (layout),
Jo Symons, Waldo Dekeyser.

U heeft foto's of een verslag van een activiteit? Stuur maar op!

Foto's voorkaft: Eric Malfait
(buidelmees, dotterbloem), Waldo Dekeyser

Druk: Vanderpoorten, Kessel-Lo
1200 ex.

Lidgelden

Lid worden kunt u voor 18 euro / jaar (hoe? **Zie kader hiernaast**). Hiervoor krijgt u 4 x per jaar ons tijdschrift Tijdingen en gratis toegang tot heel wat van onze activiteiten.

Steun

Onze initiatieven, ondermeer de aankoop van natuurgebieden in het Dijleland, kunt u ondersteunen door een gift te storten op het rekeningnummer:

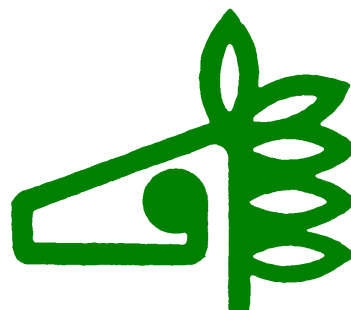
IBAN: BE92 2300 0285 2123

BIC: GEBABEBB

Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar (U ontvangt een attest).

Inhoud januari – maart 2015

2015	1		
Doode Bemde Nieuws	2		
Natuurinrichtingsproject	4		
Zwerfvuilactie		Geïntegreerde werkperiode in De Kluis	14
Symposium biodiversiteits- toets	5	Paddestoelenwandeling	15
Dijlewandelingen	6	Huldenbergse feesten Vrijheidsboom	16
Talent gevraagd	7	Hoge Venentocht	17
Educatief project	8	Herbiciden- en pesticidenvrij Leuven	18
Speurneuzen: Wie woont daar in mn huizeken?	9	Evaluatie "Masterplan Hertogensite"	
		CVN cursus natuurfotografie	20
Werkdagen Doode Bemde	13	Lidgeld 2015	21

WWW.VHM.BE

Neem eens een kijkje op de webstek! Ook op facebook!

In het midden van deze Tijdingen vindt u de uitneembare activiteiten agenda

Word vriend

Waarom lid worden?

- U steunt de natuurontwikkeling in uw streek
- U krijgt driemaandelijks een interessant en mooi verzorgd tijdschrift
- U blijft op de hoogte van de vele leuke, ontspannende en/of leerzame activiteiten

infocentrum

Tel/fax: 016 23 05 58

Op stap met de Vrienden geweest?

Waarom niet eens een klein verslagje en wat foto's maken voor Tijdingen! Stuur maar op naar infocentrum@vhm.be

De Dijlevallei waarderen = lid worden

Stort 18 € voor een individueel of gezinslidmaatschap op rekening VHM vzw

IBAN : BE74 4310 5250 0107

BIC : KREDBEBB

Gelieve bij de overschrijving duidelijk te vermelden of u kiest voor een **individueel lidmaatschap** of **gezinslidmaatschap**. Vermeld bij het gezinslidmaatschap het totaal aantal gezinsleden woonachtig op hetzelfde adres.

OF NOG BETER: **Domiciliëring** → Vraag bij ons een **SEPA-domiciliëringformulier** aan en bezorg het ons ondertekend en ingevuld terug. In tegenstelling tot vroeger moet u dus niet meer bij de bank een domiciliëring openen, wijzigen of stopzetten, maar rechtstreeks bij VHM.

U krijgt dan steeds en stipt alle Tijdingen in uw bus.

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw

Waversebaan 66

3001 Heverlee

Email: Infocentrum@vhm.be

Webstek: www.vhm.be

2015

Ook Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw stuurt u haar wensen voor 2015.

Natuur, leefmilieu, levensruimte, zuurstof, een klimaatneutrale stad (tegen 2030?), biodiversiteit met biodiversiteitstoets, heel veel koestersoorten, natuur(be)leven in de groene ruimten, kwaliteitsvol leven in een biodiverse stad en streek.

Heel veel inzet of engagement.

Vrijwilligers op werkdagen in De Doode Bemde, ervaren en nieuwe natuurgidsen en educators voor begeleiding van groepen. Educatieve projecten. Kritische beschouwers en deskundige ruimtelijke planners met oog voor groen en erfgoed in en om de stad, de valleien, de open ruimten, akkers en natuurlijke lintverbindingen. Zijn en blijven de Leuvense bossen verbonden met Zoniën en Waals-Brabant?

VHM wil de uitvoering van het natuurinrichtingsplan Dijlevallei en nog zoveel meer.

Dankzij de leden en sympathisanten, de (financiële) ondersteuning van de Vlaamse Gemeenschap, de provincie Vlaams-Brabant, stad Leuven en gemeenten Oud-Heverlee en Huldenberg kan onze regionale vereniging heel wat betekenen voor deze streek.

VHM verwacht u op de kaas- en spaghetti-avond, op excursies en activiteiten.

VHM rekent op uw onmisbare steun.

Met dank en biodiverse wensen in naam van het bestuur,

Jo Symons

HET Doode Bemde NIEUWS

Trezeke en Josephine, les belles de Louvain

De oude kasteelboomgaard begint er terug als een boomgaard uit te zien. De terreinploeg heeft het terrein gemaaid, rommel opgeruimd en draden verwijderd. Het ziet er nu wat overzichtelijker uit. Vrijwilliger Willy blijft intussen verder stenen van de omgevallen muur kuisen. Hopelijk raken alle administratieve procedures rond, zodat we de muur ook effectief kunnen herstellen. De gemeente Huldenberg heeft het engagement op zich genomen om het noodzakelijke beheerplan voor het beschermd dorpsgezicht op te stellen.

In november werd de boomgaard heraanplant. We hebben met steun van de provincie Vlaams-Brabant een 30-tal hoogstambomen aangekocht bij de Boomgaardenstichting. Daarbij vooral oude Belgische rassen van appels, peren, pruimen en kersen. Onze bijdrage aan het behoud van ons nationaal en lokaal fruitpatrimonium. Bellefleur de Brabant, Trezeke Meyers, Calebasse de Tirlemont, Josephine de Malines

en Belle de Louvain (volgens lokale ingewijden ook paterskl**** genoemd), dat klinkt al goed voor er fruit aan hangt. Een aantal van de bestaande bomen moest wel verwijderd worden. Enkele stonden te dicht bij de muur en waren er ook deels de oorzaak van dat de muur is omgevallen. Ook een aantal jonge fruitbomen is gekapt. Ze stonden te dicht bij elkaar. De resterende bomen en de nieuwe exemplaren staan voldoende ver uit elkaar zodat het perceel makkelijker te maaien is. Ook aan de kant van de vijver bevindt zich een muur. Deze is lager en moeilijker zichtbaar wegens grotendeels overgroeid. In de loop van de winter zal die wat vrijgemaakt worden. Ook zullen de onderdoorgangen in de muur open gemaakt worden. In de boomgaard liggen verschillende bronnen. De onderdoorgangen waren voorzien om het bronwater richting vijver te laten stromen. De gaten zijn in de loop der jaren echter verstopt geraakt waardoor nu vaak grote plassen in de boomgaard blijven staan.

De kasteelvijver vraagt ook nog bijkomende aandacht. Vorige winter zijn alle takken uit de vijver verwijderd en werd de uitstroomopening hersteld. De 18de eeuwse arduinen monnik blijkt echter niet geheel waterdicht meer te zijn. Hier zoeken we nog een oplossing voor.

Collectorwerken

Het was al jaren geleden aangekondigd, maar de aanleg van de collector is nu toch gestart. Deze riolering moet het afvalwater van Sint-Joris-Weert opvangen en afvoeren naar het waterzuiveringsstation van Neerijse. Tot nu liep al dat vuile water de Doode Bemde in. De gracht die langs de parking loopt en even voorbij de Dijlebrug in de Dijle stroomt, was eigenlijk een open riool. Daar komt nu gelukkig een einde aan. Dat daarvoor een deel van de Doode Bemde tijdelijk op de schop moet, hebben we ervoor over. Een aannemer heeft het traject van de riolering al vrij gemaakt en de gracht geruimd. Zoals dat gaat met werken verloopt zoiets niet zonder problemen. De aannemer had het zwaar vervuilde slib op de oever gelegd, wat verboden is. Dergelijk slib moet afgevoerd worden. Ook had hij vrachtwagenladingen houtsnippers over de werfzone uitgespreid. Dat was wel voorzien, maar er moest eerst een folie onder gelegd worden. De houtsnippers moeten immers terug afgevoerd worden na de werken. De werfleider en het Agentschap voor Natuur en Bos werden op de hoogte gebracht en de problemen zouden opgelost worden. Afwachten dus.

Tijdens de winter liggen de werken stil. Het terrein ligt er dan te nat bij. In het voorjaar wordt verder gewerkt. Omdat de collector door de Reigersstraat zal lopen, zal deze toegang tot de Doode Bemde tijdelijk niet meer bruikbaar zijn.

Zicht op werfzone in de Reigersstraat. (DVA)

Pruimensoort Belle de Louvain, gewonnen door Professor Jean Baptiste van Mons in zijn kwekerij te Leuven omstreeks 1840.

Langerodebos

Op 18 oktober ging de Dag van de Trage Weg door. Een dag die de Vrienden ondersteunen. We hebben bij de uitbouw van de Doode Bemde immers steeds veel aandacht geschonken aan de toegankelijkheid van de vallei. We onderhouden nu meer dan 7,5 km trage wegen. Het grootste deel ervan zijn geen openbare wegen. We hebben ze op eigen initiatief aangelegd. Hierdoor kan je nu door heel het gebied wandelen. Dat was 20 jaar geleden niet mogelijk. Ondanks al onze inspanningen vond een buurman het nodig om tijdens de Dag van de Trage Weg een protestactie te houden. Hij claimt daarbij een vrije doorgang door het Langerodebos, één van onze weinige nog rustige zones.

Je kan echter niet zomaar doorgang over een terrein claimen. Daar zijn regels voor. We hebben juridisch advies ingewonnen en ook informatie opgevraagd bij Trage Wegen vzw. Op het geclaimde traject ligt geen openbare weg. Het is ook niet zo dat je kan eisen dat er een pad wordt aangelegd, omdat je er in het verleden enkele keren hebt doorgewandeld. We menen daarom dat we volledig rechtmatig de toegang door het Langerodebos kunnen weigeren en zo het gebied rustig houden.

Door de jarenlange inzet van de vrijwilligers van de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud komen in de Doode Bemde heel wat planten en dieren voor die buiten de natuurreservaten geen plek meer vinden. Tegelijk is een heel aantrekkelijk landschap ontstaan. Door te werken aan de toegankelijkheid willen we dat delen met anderen en dat wordt gewaardeerd door de vele bezoekers. Jaarlijks vele duizenden bezoekers ontvangen en er tegelijk voor zorgen dat de typische planten en dieren zich in de Doode Bemde blijven thuis voelen, is niet eenvoudig. We proberen hier een evenwicht in te vinden. Dat wil zeggen dat we de 'drukke' die gepaard gaat met wandelen en fietsen, concentreren in bepaalde zones. Andere delen van de vallei kunnen dan rustig blijven. Dieren kunnen zich op drukke momenten in de rustige zones terugtrekken. Het Langerodebos is zo'n rustige zone en dat willen we zo houden.

De Doode Bemde heeft honderden burens en per jaar komen duizenden mensen op bezoek. Het is niet mogelijk om op alle verlangens en eisen van bezoekers en omwonenden in te gaan. De Doode Bemde blijft in eerste instantie een natuurreservaat. De typische planten en dieren moeten hier hun thuis kunnen blijven vinden. Dat wordt ons trouwens ook verplicht door zowel de Vlaamse als de Europese overheid. Dat neemt niet weg dat we binnen die randvoorwaarde en binnen de mogelijkheden van onze vereniging heel wat moeite doen en zullen blijven doen voor de toegankelijkheid van de Doode Bemde.

We hadden de buurman uitgenodigd om hierover een gesprek aan te gaan. Trage Wegen vzw en Natuurpunt vzw hadden toegezegd om ook aanwezig te zijn. De dag voor het overleg liet de buurman evenwel weten geen gesprek te willen. Hij verkoos een protestactie.

Niko Boone

Natuurinrichtingsproject Dijlevallei

Op 6 oktober 2014 werd de akte van het natuurinrichtingsproject Dijlevallei feestelijk ondertekend in aanwezigheid van 45 genodigden waaronder een 6-tal vertegenwoordigers van de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud en Natuurpunt. Dit natuurinrichtingsproject is 883 ha groot en strekt zich uit over de gemeenten Bertem, Huldenberg, Leuven en Oud-Heverlee. De kavelruil, geregeld via deze akte, maakt deel uit van dit nieuwe uitvoeringsplan waarin o.a. de vernatting van de komgrond van vijvers van Oud-Heverlee wordt gerealiseerd in functie van Europese natuurdoelen. Een aantal getroffen eigenaars en gebruikers verliezen daarbij grond in de vernatte zones en krijgen grond of geld in de plaats. De vernatte gronden gaan hoofdzakelijk naar het ANB. Bijna 3 ha ten zuiden van de Stationsstraat wordt toegevoegd aan het reservaat de Doode Bemde. Er zijn ook financiële compensaties voor gronden die vernat worden maar bij dezelfde eigenaar of gebruiker blijven.

Na de uitvoering van het eerste plan in 2008-2012 wordt dit de tweede realisatie op terrein van het natuurinrichtingsproject Dijlevallei. Bij het eerste plan werden in de Doode Bemde o.a. vijverherstel gerealiseerd, beheerwegen hersteld, rooiingen uitgevoerd, bruggen en veekralen aangelegd. Hoeve Hinnemeure in Neerijse werd verkocht aan de landbouwer van de Appelfabriek zodat deze landbouwer van het natuurgebied naar landbouwgebied kon verhuizen en de VHM zijn oude bedrijfsgebouwen in natuurgebied in gebruik kon nemen. Daar

Plechtige ondertekening van de akte van het natuurinrichtingsproject Dijlevallei.

is nu de terreinploeg van de Doode Bemde gehuisvest.

Vanaf de zomer van 2015 starten de werken op basis van het tweede plan. In de Doode Bemde wordt rietmoeras hersteld tussen Reigersstraat en Molenbeek. Bij de vijvers van Oud-Heverlee worden o.a. dijken hersteld, de leibeek ontslibd en een uitkijktoren en vogelkijkhut geplaatst.

Meer info bij dieter.devolder@vlm.be of www.vlm.be

Dieter Devolder – VLM regio Oost Vlaams-Brabant

Zwerfvuilactie Heverleebos – zaterdag 21 maart 2015

Op de eerste dag van de lente binden de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud de strijd aan tegen het zwerfvuil dat in overvloed onze prachtige natuurgebieden blijft ontsieren. Met tientallen vrijwilligers trekken we die dag naar het Heverleebos voor een grote opkuis. Laat ons hopen op een magere buit!

Alle helpende handen (jong en oud) zijn welkom! Handschoenen en materiaal worden voorzien.

Afspraak om 9 uur aan het Arboretum van Heverleebos

SYMPOSIUM BIODIVERSITEITSTOETS

Op 29 september organiseerde Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw in samenwerking met de Provincie Vlaams-Brabant in het Provinciehuis in Leuven het symposium 'Biodiversiteitstoets: Ruimtelijke ontwikkelingen en kwaliteitsvol groen: bondgenoten voor het leven.' Met deze toets ontwikkelde Leon Brabers (VHM) een tool om na te gaan welke impact een bouwproject of ruimtelijke ontwikkeling zal hebben op de natuurwaarde en de biodiversiteit van de projectsite. Naast Leon zelf kwamen ook gastsprekers als dr. Steven Broekx (VITO), Els Huigens (Fris in het landschap), Luc Wallays (Omgeving), Tie Roefs (gedeputeerde Provincie Vlaams-Brabant) en Dirk Buysse (natuurdeskundige Provincie Vlaams-Brabant) aan het woord. Met meer dan 100 aanwezige beleids- en universiteitsmedewerkers, milieu-ambtenaren, stedenbouwkundigen, politici, architectuurdocenten en vertegenwoordigers van natuurverenigingen en studiebureau's van zowel binnen als buiten de provincie was het symposium een succes.

Het project 'biodiversiteitstoets' is ontstaan bij Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vanuit een behoefte om iets te doen aan de huidige problematiek rond natuur en milieu in de Vlaamse bebouwde omgeving. Het is een vervolg op het project 'Groen in Leuven' van Wim Verheyden. Met het project wil VHM de projectontwikkelaars en ontwerpers die een sterke invloed hebben op het toekomstige bebouwde landschap in Vlaanderen over de streep trekken en hen helpen bij het komen tot een urbaan landschap dat de moeite waard is om naar te kijken en in te vertoeven. Er wordt hierbij gestreefd naar een divers landschap, waarin maximale natuur- en biodiversiteitswaarden hand in hand kunnen gaan met menselijke vooruitgang en ontwikkeling. Om een inzicht te verwerven in de impact van ruimtelijke ontwikkelingen op de biodiversiteits- en natuurwaarde van projectsites, wordt een analytische vergelijking gemaakt tussen de uitgangssituatie en de geplande situatie van een projectsite. De basisfilosofie achter deze toets is het stand

Leon Brabers aan het woord.

(Foto: Wim Verheyden)

still-beginsel, dat zegt dat de natuur op geen enkele manier mag achteruitgaan door het uitvoeren van menselijke handelingen. De tool reikt tevens maatregelen aan ter bevordering van de biodiversiteit en natuurwaarde van een projectsite. Dit in de vorm van enerzijds een vermelde waardering van het biodiversiteitspotentieel van verzegelingstypes en groenvormen en anderzijds het aanbieden van concrete maatregelen die een biodiversiteitsverhogend effect hebben.

Meer info over dit project, alsook het wetenschappelijk rapport en de presentaties van de verschillende sprekers tijdens het symposium, kan je vinden op: www.biodiversiteitstoets.be.

PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT

Biodiversiteit met 30% gedaald de laatste 40 jaar.

"Ik denk niet dat God dit voorzien had toen hij me de bouwplannen van de ark gaf."

De Dijle tussen Waver en Werchter, het jaartheme voor de wandelingen van de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud (2015 – 2016)

Met de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud gaan we twee jaar lang op ontdekking langs de Dijle. Tussen Waver en Werchter volgen we niet alleen de hoofdrivier, maar gaan we ook op zoek naar de mooiste natuurplekjes aan en rondom de zijrivieren: Le Train Ruisseau de Nethen, Laan, Ijse, Paddenpoel, Vaalbeek, Vloedgroebe, Ruwaal, Voer, Bierbeekse Molenbeek en de Dijlearmen ten noorden van Leuven. Elke laatste zondagnamiddag van de eerstkomende 24 maanden plannen we een etappe onder begeleiding van één van onze gidsen. Elke etappe wordt in de Tijdingen, op de website en op onze Facebookpagina vooraf bekend gemaakt met een woordje uitleg en foto's. Achteraf maken we ook telkens een mooi fotoverslagje. Heel systematisch zullen we daarbij niet te werk gaan want elke plek heeft zijn eigen seizoen en we zullen keuzes moeten maken. Wel zullen we proberen om afwisselend een stroomafwaartse of stroomopwaartse etappe in te lassen en te eindigen met een feestelijke ontmoeting in onze allereigenste Doode Bemde. Waar verkeer en bebouwing de rivier ontsieren blijven we weg, zelfs als dit betekent dat we een tijdlang geen water langs ons pad zien. Waar we een lus kunnen maken gaan we dat doen, maar af en toe nemen we ook eens de trein heen of terug. Elke etappe begint en eindigt waar openbaar vervoer aanwezig is, maar we gaan ook het samen rijden aanbevelen. Omdat de Dijle een grenzeloze rivier is, gaan we in dit ontdekkingsproject samenwerken met de collega's van de Franstalige natuurverenigingen. En ondertussen organiseren we ook nog kleinere ontdekkingsstochten naar het zuiden tot in het brongebied van de Dijle.

Zondag 22 februari om 14.30 uur : De Dijle in de stad.

Vertrek: Grote Spuy, Tervuursevest, Heverlee

Gidsen: Yvette Toison (VHM) en Yves Vanden Bosch
(Natuurpunt Leuven)

De opengelegde stadsdijle met groene, natuurlijke oevers : een utopie ?

Deze blauwgroene corridor doorheen de stad verbindt de natuurgebieden ten zuiden van Leuven (Doode Bemde) met deze ten noorden (Wijgmaal). Zo geraken flora en fauna niet ingesloten in te kleine natuurhoekjes, vermijd je inteelt en behoud je biodiversiteit. Water vormt tevens een buffer tegen het stedelijk warmte-effect. En een open, mooie rivier lokt toeristen en recreanten, verhoogt het welbevinden van de stadsbewoners.

Zondag 29 maart om 14.30 uur: De Dijle in het Arenbergpark

Vertrek: Parking auditorium De Molen, Celestijnenlaan
(Dijlebrug) in Heverlee

Openbaar vervoer: lijnbussen 2 en 616 - halte Celestijnenlaan

Gids: Jan De Smet

In het park van Arenberg vind je heel wat water. De Dijle en de Voer kent iedereen. De Molenbeek is minder bekend. Ken je nog andere watertjes in het Park? Want die zijn er ook. Kom ze ontdekken op deze wandeling.

Zondag 26 april om 14.30 uur: Langs de Dijle in Ormendaal en Heverlee-Zuid

Vertrek: Sint Bartholomeus-Kerk, Dorpsstraat in Korbeek-Dijle
Openbaar vervoer: lijnbus 395 halte Kosterberg of NMBS station Oud-Heverlee
Gids: Ernst Gülcher

Vandaag plannen we een stevige voorjaarswandeling langs de Pastoorsbron, Ormendaal en de Dijle tot bijna aan de E40 en dan weer terug langs een heel mooi achterpad. Als we tijd hebben, verkennen we ook nog de Ruwaalbron en het Begijnhof en maken we de lus tot aan het toegangshek van de Doode Bemde en keren terug tot aan het pompstation en de brug over de Dijle. Stevige schoenen zijn aanbevolen maar het pad is verder niet moeilijk. Je auto kun je wel kwijt aan de Dijle-brug maar het is beter om met de fiets vanuit Leuven het Dijlepad te nemen. De trein brengt je tot op wandelafstand (15 minuten) in Oud-Heverlee en er is zelfs een mogelijkheid om er met de bus te geraken.

Ernst Gülcher (tekst+foto's)

GEZOCHT

**Veelpotige vrijwilligers
 voor het afruimen, opdienen,
 afwassen...**

**tijdens de kaas- en spaghetti-
 avond ten voordele van de Doode
 Bemde**

**op zaterdag 28 februari 2015 vanaf
 17.00 uur**

in zaal De Roosenberg in Oud-Heverlee.

**Geïnteresseerden mogen contact
 opnemen met het infocentrum.**

T: 016 23 05 58

E: infocentrum@vhm.be

“Koestersoorten in het Dijleland”

33 ste educatief project 2014-2015

Pee en Nel Leuven : Juf Sofie en Carla

Vogelzang : Heverlee

YBS Terbank Heverlee : 2A met juf Kristel

PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT

Huize Sion : Leuven

Bleydenberg Wilsele : 5B juf Leen

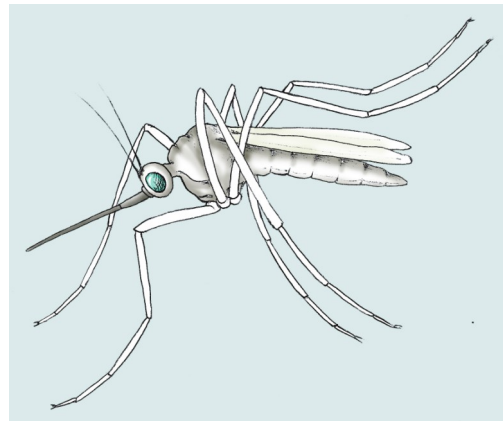
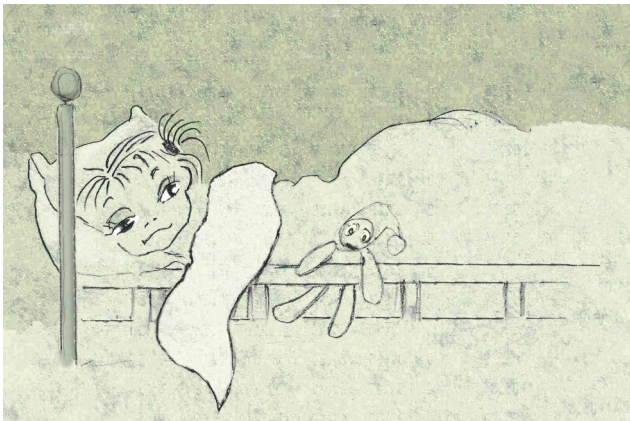
GBS Blanden : 3de lj. juf Ann

WIE WOONT DAAR IN MIJN HUIZEKE?

Emma en haar familie wonen in een mooi modern huis. Op een zwoele nazomernacht leert Emma echter dat ze het huis nog moet delen met veel andere bewoners. Half ingedommeld wordt Emma gewekt door de hoge zoemtoon van een **steekmug** (6 tot 8 mm).

- "Wat vervelend", zegt Emma, "wat doe jij hier?"

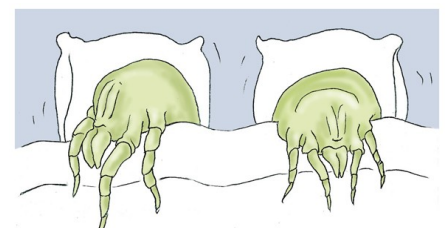
- "Ik ben een vrouwtjesmug en om mijn eitjes te kunnen leggen heb ik jouw bloed nodig. Ik geef je met mijn prikkers een verdovend spuitje en dan zuig ik wat bloed op met een fijn buisje zoals een rietje. Na deze bloedmaaltijd rijpen mijn eitjes en ga ik buiten op zoek naar stilstaand water. De eitjes leg ik op het wateroppervlak, aan elkaar geplakt tot een drijvend vlotje. Na enkele dagen komen de larven uit. Ze maken in het water jacht op kleine diertjes en eten ook algen en bacteriën. Na drie weken zullen mijn kindjes verpoppen en tegen de waterspiegel hangen. Na enige tijd kruipen ze als volgroeide muggen uit die poppen."

- "Waarom zoem jij zo luid?", vraagt Emma.

- "Wij, steekmuggen, slaan erg snel met de vleugels, tot duizend keer per seconde. Zo herkennen mannetjes en vrouwtjes elkaar aan de toonhoogte van de zoemtoon. De huwelijksnacht vieren we buiten, want mannetjes drinken alleen plantensap en komen nooit binnen. Maar! Weet je Emma, er leven hier nog andere dieren bij jou in huis. Als je wil, neem ik je mee op ontdekkingstocht."

Emma kan toch niet inslapen en besluit de mug te volgen.

- "Ik zie in je bed wel een miljoen **stofmijten**. Ze zijn zó klein (0,5 mm) dat jij ze alleen kan zien met een microscoop. Ze houden van warme en vochtige plekjes. Daarom kruipen ze bij voorkeur mee in bed."

Emma springt verschrikt uit bed.

- "Rustig maar, ze eten alleen maar huidschilfertjes en zweet. Ze doen geen vlieg kwaad. Alhoewel, sommige mensen zijn wel allergisch voor hun afgeworpen velletjes en hun uitwerpselen (mijten vervellen meermaals tijdens het groeien). Stofzuigen van de matras en behandeld textiel helpen al heel wat. Stofmijten hebben acht poten, het zijn spinachtigen en geen insecten zoals ik. Wees maar niet bang, de meeste mensen hebben er geen last van. Alleen voor astmapatiëntjes zijn ze vervelend."

- "Oh ja", zegt Emma plotseling, "als ik 's nachts moet plassen zie ik in de badkamer soms kleine, zilverkleurige diertjes."

- "Dat zijn **zilvervisjes** (7 tot 12 mm)", weet de mug. "Ze behoren tot een oeroude insectengroep die oorspronkelijk uit Azië komt. Nu vind je ze overal ter wereld waar vochtige, donkere en warme plekjes zijn. Ze lusten allerlei organisch materiaal zoals meel en papier. Ze eten echter heel weinig en komen meestal in zulke kleine aantallen voor dat ze eigenlijk geen schade berokkenen. Als ze verrast worden, schieten ze als snelle kwikbolletjes weg. Hun grootste vijanden zijn de stofzuiger en de spinnen."

de spinnen."

- "Ach", zucht Emma, "**huisspinnen**, die vind ik toch ook maar griezelig hoor. En mama vindt de weinig sierende, stoffige spinnenwebben in de duistere hoeken van het huis, niet leuk."

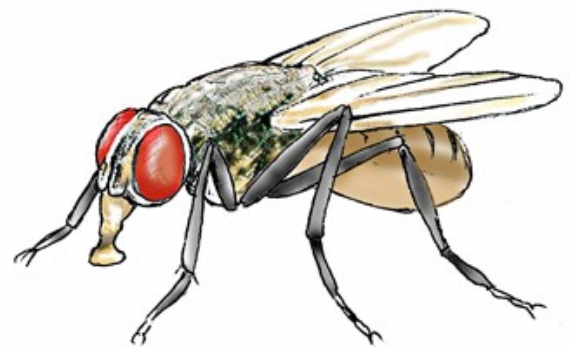
- "Ja", zegt de mug, "ik kijk wel uit voor haar. Ook vliegen en pissebedden lust ze wel. Hoewel ze er soms groot en schrikachtig uitziet, is ze voor jou ongevaarlijk: haar gifkaken zijn te klein om er mensen mee lastig te vallen. Het web bestaat uit een vlak, zijden matje dat in een hoek wordt gesponnen en via een trechter eindigt in een kleine, smalle buis: de schuilplaats van deze trechterspin. Als de spin een spartelend beestje opmerkt, rent ze er onmiddellijk op af en verlamt ze haar prooi. De hongerige spin zuigt haar slachtoffer meteen leeg. De huisspin ontmoet je al eens op de muur of soms in het bad waar ze dan niet meer uit kan. De wijfjes van de huisspinnen leggen eitjes op een spinsel en wikkelen ze dan in een witte cocon. Na een paar weken of na de winter komen de jonge spinnetjes uit."

- "In de woonkamer zie ik overdag vliegen", merkt Emma op.

- "Ja", zegt de mug, "zullen we even gaan kijken of er **huisvliegen** (7 mm) overnachten? Huisvliegen zijn overdag actief. Met tweehonderd vleugelslagen per minuut vliegen ze nog sneller dan ik."

- "Ja, en ze zijn ook moeilijker dood te slaan", weet Emma.

- "Correct", zegt de mug, "met hun grote, bolle, samengestelde ogen kan een vlieg bijna heel haar omgeving zien, ook wat er opzij en achter haar gebeurt. Insecten zien dus veel, maar onscherp. Ik zie in het donker op een andere manier, ik zie de warmte (infrarood licht) van de wezens die ik ga prikken en ik ruik ook zweetgeurtjes. Zo heb ik jou gevonden."

Activiteiten

Deelnemingsvoorwaarden :

VHM-leden nemen gratis deel aan de ledenactiviteiten.

Alleen als het speciaal vermeld is, betalen leden bijvoorbeeld reiskosten. In voorkomend geval betalen niet-leden meer dan leden.

Niet-VHM-leden betalen per activiteit € 1 per volwassene bij de start van de activiteit.

Hebt u nog vragen of wenst u nog meer informatie : contacteer ons infocentrum : 016/23 05 58 of infocentrum@vhm.be

Opgelet : van november tot en met januari starten de zondagnamiddagwandelingen van VHM om 14.00 uur.

Het infocentrum is open elke werkdag van 9 uur tot 17 uur.

JANUARI 2015

Zaterdag 17 en zondag 18 januari: Weertse Dreef verkeersvrij

Zondag 18 januari om 10 uur

Werkdag in de Doode Bemde: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijke Kliniekvijver

Samenkomen: kruispunt Dreef van Neerijse en Elsenstraat in Neerijse

Voor de laatkomers: volg de pijlen "werkdag Doode Bemde"

Zondag 18 januari om 14 uur

Tomberg in de winter o.l.v. Ernst Gülcher.

Samenkomen: parking Weertse Dreef (na voetgangersbrug op Naamssesteenweg rechts).

Woensdag 21 januari om 20 uur

Voordracht: Mieren (bijzonder "insecteressante" dieren) door Wouter De Koninck (KBIN en Polyergus)
Samenkomen: Raadzaal Deelgemeentehuis, Waversebaan 66 in Heverlee.

Mieren vind je overal. We bespreken waarom mieren zo succesvol en spectaculair zijn. Niet alleen in de tropen leven veel soorten met een bijzondere levenswijze, ook bij ons komen slavenmakers, parasitaire mieren, diefmieren en roofmieren voor. Naast een overzicht van enkele bijzondere Belgische soorten besteden we ook aandacht aan de rode bosmier. Waar kunnen we deze ecosysteem-ingenieurs vinden en hoe kunnen we ze helpen? Wist je dat er bij bosmieren maar liefst meer dan 100 verschillende mierengasten voorkomen?

Maandag 26 januari om 14 uur

Seniorenwandeling: Twee-abdijenwandeling o.l.v. Yvette Toison.

Stads- en natuurwandeling van de Keizersberg naar Sint Geertrui (en terug) met hun cultureel en "groen" erfgoed, langs verrassend groene voetgangersdoorsteekjes.

Samenkomen: Ingang Abdij Keizersberg in Leuven.

FEBRUARI

Zondag 1 februari om 10 uur

Werkdag in de Doode Bemde: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijke Kliniekvijver

Samenkomen: kruispunt Dreef van Neerijse en Elsenstraat in Neerijse

Voor de laatkomers: volg de pijlen "werkdag Doode Bemde"

Zondag 8 februari om 14.30 uur

Op zoek naar de bever o.l.v. Marc Hamerlynck
Samenkomen: Rue Georges Pensis (parking Etang de Pécrot) in Pécrot

Zaterdag 14 en zondag 15 februari: Weertse Dreef verkeersvrij

Zondag 15 februari om 10 uur

Werkdag in de Doode Bemde: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijke Kliniekvijver

Samenkomen: kruispunt Dreef van Neerijse en Elsenstraat in Neerijse

Voor de laatkomers: volg de pijlen "werkdag Doode Bemde"

Woensdag 18 februari om 20 uur

Voordracht: 30 jaar natuurbeheer in de Doode Bemde door Piet De Becker (conservator Doode Bemde, VHM)

Samenkomen: Raadzaal Deelgemeentehuis, Waversebaan 66, Heverlee

De Doode Bemde, 270 hectare groot, is het belangrijkste en meest gekende natuurgebied in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven. De Dijle mag er vrij meanderen en overstromen en daarmee blijft Leuven gespaard van heel wat waterellende. Sinds de opstart van het natuurreservaat in 1980 is er heel wat veranderd. Van in het begin hebben de beheerders consequent de evolutie van waterpeilen en vegetatie opgevolgd. Al dat meten leidde tot een steeds beter inzicht in het functioneren van het gebied en het bijsturen van het natuurbeheer. Want waar het beheer aanvankelijk gericht was op individuele percelen en het behoud van soorten, is er nu sprake van een landschaps- en systeembeheer. Deze avond overschouwen we de voorbije (bijna) 35 jaar en kijken ook naar de uitdagingen voor het natuurbeheer in de toekomst.

Zondag 22 februari om 8.30 uur

Winterdagtocht in de Hoge Venen o.l.v. Gwendoline Landuyt, Marc Artois en Paul De Smedt

Samenkomen: Parking Bodart in Leuven
Voor meer info zie elders in deze Tijdingen

Zondag 22 februari om 14.30 uur

De Dijle van Werchter tot Waver: De Dijle in de stad o.l.v. Yvette Toison en Yves Vanden Bosch

Samenkomen: Grote Spuy, Tervuursevest, Heverlee

De opengelegde stadsdijle met groene, natuurlijke oevers : een utopie?

Deze blauwgroene corridor doorheen de stad verbindt de natuurgebieden ten zuiden van Leuven (Doode Bemde) met deze ten noorden (Wijgmaal). Zo geraken flora en fauna niet ingesloten in te kleine natuurhoekjes, vermijd je inteelt en behoud je biodiversiteit. Water vormt tevens een buffer tegen het stedelijk warmte-effect. Een open, mooie rivier lokt toeristen en recreanten en verhoogt het welbevinden van de stadsbewoners.

Voor meer info zie elders in deze Tijdingen

Maandag 23 februari om 14.30 uur

Seniorenwandeling: Op zoek naar de bever o.l.v. Marc Hamerlynck

Samenkomen: NMBS station van Pécrot

Zaterdag 28 februari vanaf 17 uur

Kaas en Spaghetti-avond ten voordele van natuurreservaat de Doode Bemde

Samenkomen: Zaal De Roosenberg, M. Noëstraat in Oud-Heverlee

Voor meer info/inschrijvingen zie elders in deze Tijdingen

MAART

Zondag 1 maart om 14.30 uur

Vierseizoenenwandeling: Het Mommedel o.l.v. Hugo Dehennin

Samenkomen: Bremberg, Boetselberg in Haasrode

Zondag 8 maart om 10 uur

Werkdag in de Doode Bemde: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijke Kliniekvijver

Samenkomen: kruispunt Dreef van Neerijse en Elsenstraat in Neerijse

Voor de laatkomers: volg de pijlen "werkdag Doode Bemde"

Zondag 8 maart om 14.30 uur

Doode Bemde in de winter o.l.v. Marc Hamerlynck

Samenkomen: Kasteel van Neerijse, Lindenhofdreef in Neerijse

Zaterdag 14 en zondag 15 maart: Weertse Dreef verkeersvrij

Zondag 15 maart om 14.30 uur

Oude bomen in Meerdaalwoud. Wandeling langsheen het bosreservaat Everzwijnbad en de vallei van De Paddenpoel o.l.v. Luc Dekeyser
Samenkomen: Speelberg in Sint-Joris-Weert

We bekijken er zowel de talrijke levende, dode of fel gehavende dikke eiken, majestueuze beuken alsook torenhoge abelen.

Dinsdag 17 maart om 19 uur

Infoavond: Gebruik geen pesticiden: zonder is gezonder. Spreker: Marc Smeyers

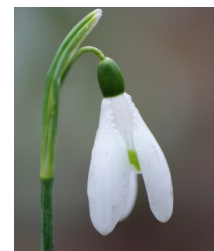
Samenkomen: Raadzaal Deelgemeentehuis, Waversebaan 66 in Heverlee

Woensdag 18 maart om 20 uur

Voordracht: Dood doet Leven, ook in het Zoniënwoud door Dirk Raes (Agentschap voor Natuur en Bos)

Samenkomen: Raadzaal Deelgemeentehuis, Waversebaan 66 in Heverlee

Dode dieren hebben een slecht imago. Ze worden geassocieerd met stank en besmettelijke ziekten. Nochtans horen ze thuis in de natuur, net als hun 'opruimers', de aaseters. In 2008 stapte het Agentschap voor Natuur en Bos mee in het project 'Dood doet Leven' dat in Nederland was opgestart om te ijveren voor de terugkeer van grote, dode dieren in de natuur. Doel van het project was de biodiversiteit verhogen, meer te weten te komen over kadaverafbraak en het aanvaardbaar of 'doodgewoon' maken van een kadaver in de natuur. In en om het Zoniënwoud werd gedurende vier jaar aangereden wild verzameld en een plek gegeven in het bos. Uit dit project kwamen meteen ook de 'zwarte verkeerspunten' voor wild in het Zoniënwoud naar voren. Het leverde prima gegevens op waarmee men aan de slag kan om het bos te ontsnipperen.

Zaterdag 21 maart om 9 uur

Boskuis o.l.v. Hugo Dehennin

Traditiegetrouw ruimen we het afval op in Heverleebos

Samenkomen: Arboretum Heverleebos, Naamsesteenweg in Heverlee

Zondag 22 maart om 10 uur

Werkdag in de Doode Bemde: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijke Kliniekvijver

Samenkomen: kruispunt Dreef van Neerijse en Elsenstraat in Neerijse

Voor de laatkomers: volg de pijlen "werkdag Doode Bemde"

Zondag 22 maart om 14.30 uur

Lente in Egenhovenbos o.l.v. Greet Sienap

Samenkomen: Parking 200F, Kapeldreef in Heverlee

Zondag 29 maart om 10 uur

Werkdag in de Doode Bemde: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijke Kliniekvijver samen met **Les Amis de la Fagne!**

Samenkomen: kruispunt Dreef van Neerijse en Elsenstraat in Neerijse

Voor de laatkomers: volg de pijlen "werkdag Doode Bemde"

Zondag 29 maart om 14.30 uur

De Dijle van Werchter tot Waver: De Dijle in Arenbergpark o.l.v. Jan De Smet

Samenkomen: Parking auditorium De Molen, Celestijnenlaan (Dijlebrug) in Heverlee

OV: lijnbussen 2 en 616 - halte Celestijnenlaan

In het park van Arenberg vind je heel wat water. De Dijle en de Voer kent iedereen. De Molenbeek is minder bekend. Ken je nog andere watertjes in het park? Want die zijn er ook. Kom ze ontdekken op deze wandeling.

Voor meer info zie elders in deze Tijdingen

Maandag 30 maart om 14.30 uur

Seniorenwandeling: De Tomberg o.l.v. Ernst Gülcher

Samenkomen: Weertse Dreef, kant naamsesteenweg in Blanden

APRIL

Zondag 12 april om 14.30 uur

Natuur in de stad o.l.v. Greet Sienap

Samenkomen: Stadhuis, Grote Markt in Leuven

Zondag 19 april om 14.30 uur

Het Rodebos: op zoek naar de daslook o.l.v. Ernst Gülcher

Samenkomen: Parking Rodebos, Leuvensestraat in Ottenburg

Woensdag 22 april om 19 uur

Lente-exploratie o.l.v. Mia Brugmans

Samenkomen: Abdij van Park, Leeuwenpoort, Geldenaaksebaan in Heverlee

Zondag 26 april om 14.30 uur

De Dijle van Werchter tot Waver: Langs de Dijle in Ormendaal en Heverlee-Zuid o.l.v. Ernst Gülcher

Samenkomen: Kerk, Dorpsstraat in Korbeek-Dijle
OV: lijnbus 395 halte Kosterberg of NMBS station Oud-Heverlee

Vandaag plannen we een stevige voorjaarswandeling langs de Pastoorsbron, Ormendaal en de Dijle tot bijna aan de E40 en dan weer terug langs een heel mooi achterpad. Als we tijd hebben, verkennen we ook nog de Ruwaalbron en het Begijnhof en maken we de lus tot aan het toegangshek van de Doode Bemde en keren terug tot aan het pompstation en de brug over de Dijle. Stevige schoenen zijn aanbevolen maar het pad is verder niet moeilijk. Je auto kun je wel kwijt aan de Dijle-brug maar het is beter om met de fiets vanuit Leuven het Dijlepad te nemen. De trein brengt je tot op wandelafstand (15 minuten) in Oud-Heverlee en er is zelfs een mogelijkheid om er met de bus te geraken.

Voor meer info zie elders in deze Tijdingen

Maandag 27 april om 14.30 uur

Seniorenwandeling: Lentewandeling in Bertembos o.l.v. Marc Hamerlynck

Samenkomen: Toverbergstraat (tegenover AVIA tankstation) in Veltem-Beisem

Woensdag 29 april om 19 uur

Lente-exploratie o.l.v. Mia Brugmans

Samenkomen: Abdij Keizersberg, Mechelsestraat, Leuven

- "Wat eten vliegen?", vraagt Emma.

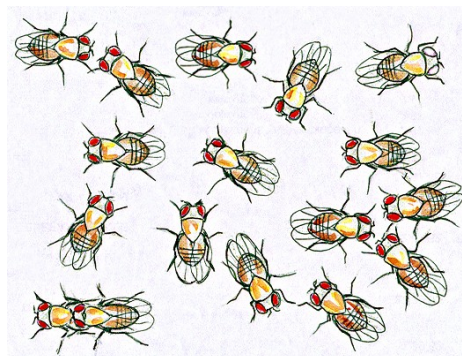
- "Een vlieg kan niet eten, alleen drinken. Vast voedsel maakt ze eerst vloeibaar. Haar snuit heeft een soort slurfje waarmee ze het voedsel opdrinkt. Huisvliegen vinden een heerlijk maal in vuilnisbakken. Ze slurpen het allerliefst, rottende, bedorven voedingswaren. Je kan vliegenbezoek vermijden door een gesloten vuilnisbak te gebruiken. Toch zijn vliegen nuttige dieren die hun eitjes leggen op rottend afval, op uitwerpselen en op dode dieren. Binnen een dag komen de larven uit, net kleine wormpjes, die eten van wat wij viezigheid noemen. Enkele dagen later komen de volwassen vliegen uit. Begrijp je nu waarom je vliegen best niet op je voedsel laat zitten. Ze kunnen immers ziektekiemen overdragen vanuit die viezigheid."

- "En dan zijn er nog die dikke, **blauwe bromvliegen** (tot 14 mm)", griezelt Emma.

- "Meestal is dat de **blauwe vleesvlieg**, zij behoort tot de familie van de bromvliegen. Wanneer zij in jou huiskamer binnenvliegt, is ze een beetje in de war", zegt de mug. "Ze heeft hier helemaal niks te zoeken en tracht zo snel mogelijk weer buiten te geraken. In de natuur zijn het nuttige opruimers van kadavers. Met hun reukzin sporen ze rottend vlees op, eten ervan en leggen er ook hun eieren op. Ook bromvliegen kunnen via hun poten en speeksel ziekten overbrengen."

- "In de keuken, bij de fruitschaal, vliegen soms kleine vliegjes rond", zegt Emma.

- "Dat zijn **bananen- of fruitvliegjes** (2 tot 8 mm)", weet de mug. "Ze zijn over de hele wereld verspreid. Bij ons tref je ze aan van de vroege zomer tot bij het begin van de herfst. Als je goed kijkt, kun je hun rode oogjes duidelijk zien. De larven ontwikkelen zich in overrijp fruit, maar ook in groenten en jam en ze versnellen het rottingsproces. De volwassen insecten brengen de gistbacteriën van de ene plek naar de andere over."

"Durf je mee naar de kelder?", vraagt de mug.

- "Zitten daar gevaarlijke dieren? Ach, vertel het me liever zomaar", zegt Emma.

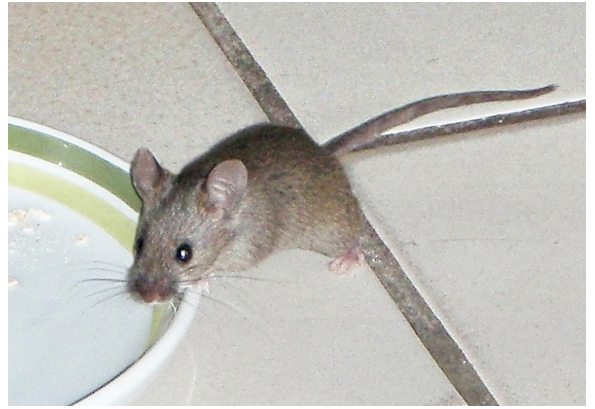
- "Wel, de minst gevaarlijke zijn de **pissebedden** (15 mm). Nattigheid is voor hen van levensbelang. Ze leven op donkere en vochtige plekjes, onder stenen, planken of onder een hoop vochtig afval. Ze eten zachte, groene bladeren, ook rottende planten. Het zijn schaaldieren en ze zijn familie van de krabben en kreeften. Ze ademen door kieuwen, daarom hebben ze vocht nodig. Vroeger dacht men dat men van gedroogde pissebedden een middeltje kon maken tegen bedplassen. Vandaar de naam: *pissebed*."

Tijdlingen

- “Op de zolder boven mijn slaapkamer hoor ik soms geritsel”, zegt Emma.

- “Ja, **huismuizen** wonen ook op zolders. Soms maken ze hun nesten in het isolatiemateriaal van muren en daken. De typische kleine, zwarte muizenstrontjes in de keukenkast of in een hoekje van de kamer zijn vaak de enige tekens van hun nachtelijke strooptochten. In huis vinden ze een rijk gedekte tafel.”

- “Trouwens ken je mijn neef, de **langpootmug** (3 cm)”, vraagt de mug.

- “Ach ja, het gefladder rond een lamp maakt mij gewoonlijk aan het schrikken. Maar mama zegt dat ze gelukkig niet steekt zoals jij.”

- “Dat klopt. Mijn grote neef voedt zich met nectar, plantensappen en dauw. Mijn nicht legt haar eitjes op planten. De larven zijn dol op wortels van gras.”

- “Mijn vriendinnetje Els had vorige week hevige jeuk aan kleine rode stipjes op haar been. Mama denkt dat het vlooiënbeten waren.”

- “Waarschijnlijk is Els gebeten door een **kattenvlo** (2 tot 3 mm). Die bijt zowel katten, honden, konijnen en ook mensen. Sommige mensen zijn meer in trek dan anderen. Dat heeft weer te maken met de lichaamsgeur. Ieder mens heeft zijn eigen luchtje, en de vlo heeft een fijne neus. Volwassen vlooiën verplaatsen zich al springend. Met hun gespierde achterpoten kunnen ze tot 50 cm ver en 20 cm hoog springen.

In verhouding tot jullie mensen zou dit een sprong zijn van 300 m ver en 100 m hoog! Echt een recordhouder, niet?

Ook andere huisdieren kunnen last hebben van de vlooiënbeten. De dierenarts kan helpen.”

Geeeuw! Emma is er moe van geworden, kruipt gapend in bed en valt prompt in slaap.

’s Morgens zet ze haar raam open zodat de mug naar buiten kan om haar eitjes te leggen. Het bultje op haar arm vindt ze niet zo erg.

Yvette Toison

Tekeningen en foto’s: Julie Puttemans

Werkdagen Natuurreservaat de Doode Bemde voorjaar 2015

De werkdagen in de Doode Bemde gaan in het voorjaar van 2015 door op de bermen van de zuidelijke kliniekvijver, waar we vorige lente gestopt zijn. We werken het hakhout op de westelijke en de zuidelijke dijk van de vijver verder af. Dat betekent dat er samengekomen wordt op het kruispunt van de Dreef van Neerijse en de Elsenstraat. Er is altijd uitwijk-parkeermogelijkheid aan de ingang van het Kasteel van Neerijse.

De afspraak is telkens om 10u; er wordt gewerkt tot 17u. 's middags wordt er buiten gepicknickt doorgaans met een maag- en hartverwarmertje. Voor de laatkomers: volg de pijlen "werkdag Doode Bemde" en zoek naar een rookpluim.

Afhankelijk van het vorderen van de werken kan het zijn dat er naar een andere werkplek wordt uitgeweken. Als je op een werkdag niemand aantreft, contacteer dan zeker Piet (0499/59.30.16)

4/1: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijke kliniekvijver

18/1: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijk kliniekvijver

1/2: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijk kliniekvijver

15/2: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijk kliniekvijver

28/2: Kaas en Spaghetti Avond!!! – als je wil meewerken, contacteer dan het infocentrum: 016/23 05 58 of infocentrum@vhm.be

8/3: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijk kliniekvijver

21/3: Zwerfvuilactie langs de Dijle in de Doode Bemde. Uitzonderlijk wordt er verzameld om 9.00u aan de parking van de Reigersstraat waar we gewapend met vuilzakken, handschoenen en een knijper, allerlei rommel op de Dijle-oeveren verwijderen. Einde 's middags... en er zouden wel eens pannenkoeken op het middagmenu kunnen staan...maar zeker is dat niet.

22/3: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijk kliniekvijver

29/3: Hout kappen en takken verbranden op de dijken van de zuidelijk kliniekvijver **samen met Les Amis de la Fagne!!**. Dit is de laatste werkdag van het seizoen, we werken dus af waar we aan begonnen zijn en stoppen bijtijds met een hapje en een drankje!

Geïntegreerde werkperiode De Wijnpers Leuven in De Kluis in Sint-Joris-Weert

Samenvatting van het verslag van Seppe, Willem, Emile en Mathieu van 5TNG De Wijnpers in Leuven

23-10-2014

Dag 1

Jo Symons van de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud zat ons op te wachten om ons een enthousiaste rondleiding/inleiding te geven. Zo zijn we te weten gekomen dat er een grote reeënpopulatie is. Enkele andere inheemse diersoorten die te zien zijn in Meerdaalwoud en Heverleebos zijn o.a. de eekhoorn, het everzwijn, de boommarter, de bosvleermuis en de vuursalamander. Er zijn maar liefst 5 soorten spechten aanwezig in het gebied. We hebben ook geleerd dat de bodem vooral bestaat uit zandleem maar kan variëren. Onder deze bodem zit een kleilaag die ervoor zorgt dat de zandleembodem vochtig blijft, aangezien het water niet door de kleilaag kan. Met een goed gevulde buik zijn we op onze fiets gesprongen op weg naar de Doode Bemde. Hier hebben we de Dijle onderworpen aan een wateronderzoek, inclusief fosfor-, nitriet- en nitraatmeting. We zijn tot de conclusie gekomen dat de Dijle matig zuiver is en dat deze een BBI van ongeveer 5 heeft. Daarna zijn de dappere leerlingen in het water gesprongen om wat waterdierpjes te vangen met een netje.

Dag 2

Dinsdagvoormiddag hebben we een gidsbeurt gekregen van Luc Dekeyser, gepensioneerd boswachter met maar liefst 37 jaar actieve dienst in het gebied. Het Meerdaalwoud is op het Zoniënwoud na het grootste bos in Vlaanderen. Het bos heeft de enige wilde appelpopulatie van Vlaanderen. Spijtig genoeg is slechts 1/3 van deze populatie autochtoon. De laatste jaren komt er ook terug een everzwijnenpopulatie tot stand, al is men wel bang voor een vernielde oogst van maïs en andere gewassen door de immigratie van het everzwijn. De bever is ook al een paar jaar waarneembaar in het gebied.

De overheid heeft sinds kort een militair gebied dat gelegen was in het bos in handen gekregen. Hier is een zeer zeldzaam stukje natuur gelegen dat al een lange tijd onaangeroerd is

gebleven. Het is dan ook van groot belang om dit deel van het bos goed beschermd te houden. Zo is er een gebied waar de slechtvalk terug aanwezig is. Het Meerdaalwoud is het eerste bos met een FSC-label in Vlaanderen. Problemen die optreden bij het verjongen van het bos zijn: vraat door reeën en andere dieren en schimmel. Dode bomen zijn ook een belangrijk onderdeel van het bos. In een dode boom is er een enorme grote biodiversiteit aanwezig. De algemene norm is 5% rechtstaand dood hout. In Meerdaalwoud is er nog wel wat werk aan de winkel om deze norm te bereiken, we zitten nu aan 2-3% dood hout. Luc Dekeyser heeft ons ook uitgelegd wat het verschil is tussen een zomereik en een wintereik.

In de namiddag was onze opdracht het verwijderen van een invasieve plant in De Kluis. De plant die we moesten verwijderen was de Amerikaanse vogelkers, een exoot die in concurrentie staat met de inheemse bomen en struiken. Door zijn schaduwwerking en de plaats die hij inneemt, verhindert hij de groei van pioniersboomsoorten zoals bijvoorbeeld de lijsterbes.

Dag 3

We zijn in de ochtend vertrokken naar het natuurreservaat Het Grootbroek in Sint-Agatha-Rode. In het belang van fauna en flora is het overgrote deel van dit natuurreservaat niet vrij toegankelijk. In de namiddag hebben we ons bezig gehouden met het determineren van enkele planten die in De Kluis voorkomen. Eerst hebben we bladeren verzameld om deze daarna te determineren aan de hand van onze Flora.

Dag 4

Op donderdag zijn we gaan wandelen door Mollendaalbos.

We hebben geleerd dat de adelaarsvaren giftige stoffen verspreidt in zijn omgeving. Deze stoffen schaden de planten die in de omgeving van de adelaarsvaren groeien. Het bos is een topgebied voor de vuursalamander. Dit is de enige landsalamander in België. Spijtig genoeg staat deze soort op de rode lijst. Aan het eind van het bos staat een appelboom waar een steenuil woont. Helaas hebben we deze niet kunnen zien. De steenuil is een dagactieve uil. We hebben wel de middelste bonte specht kunnen horen. Ook hebben we een groepje van maar liefst 5 veldleeuweriken gespot en een vuurgoudhaantje. Hij is samen met de gewone goudhaan de kleinste vogel van Europa. Ook de boomklever, een typerende soort voor dit gebied, was veelvuldig aanwezig en heeft zich zeer goed laten horen.

VHM-lid Marie Gielen schrok zich een kaboutermuts bij het zien van deze reusachtige vliegenschwam in haar tuin. Heb je ook een mooie natuurfoto die je graag wil delen met de lezers van Tijdingen, stuur die dan naar infocentrum@vhm.be

VERSLAG PADDENSTOELWANDLING

5^e leerjaar school De Linde – Linden
dinsdag 30 september 2014
gids: Marc Artois

Na een korte introductie over wat paddenstoelen (eigenlijk schimmels) zijn met enkele ter plaatse verzamelde voorbeelden en enkele duidelijke afbeeldingen, werd gewezen op hun belangrijke rol voor zowel het bos als de mens. De klas werd vervolgens in vier groepjes verdeeld. Elke groep kreeg een zoekkaart, enkele vergrootglazen, vlaggetjes, ... en de zoektocht kon beginnen. Na een goeie twintig minuten – het leek wel een mijnenveld met al die vlaggetjes – werden de

vondsten even bekeken (kleur, vorm, saprofiet, parasiet of symbiont): we hadden zeker een 35-tal soorten en véél meer exemplaren verzameld. Vlaggetjes hadden we tekort en de meester kon niet volgen met foto's nemen.

Daarna trokken we op ontdekkingsstocht door het bos met paddenstoelen als voornaamste leidraad. Met het inleidend zoeken wisten de kinderen nu dat paddenstoelen héél klein kunnen zijn en geraakten we met moeite verder. Iedereen was aan het speuren en er werden naast paddenstoelen ook andere interessante dingen gevonden en besproken. Onze grootste zwam was een reuzenschwam op een boomstronk met een omtrek van enkele meter. Het was een leuke en leerrijke ontdekkingsstocht; zowel voor de gids als de kinderen, waarvan er sommige zelfs vonden dat de wandeling nog langer had mogen duren.

Marc Artois
Volgende Tijdingen nog een verslag +foto's van de bosklassen

VERSLAG – HULDENBERGSE FEESTEN

Tijdens de gezellige Huldenbergse feesten van oktober 2014 werd in het bijzijn van de Huldenbergse burgemeester, het voltallige Schepencollege en de Druivenkoningin een prachtige mand met streekproducten, een hoofdprijs van de Druivenstreek wedstrijd 2014, overhandigd aan een lid van de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud. Vooraf werd Gilbert Deroije door de sympathieke schepen van Milieu Nicole Vanweddingen geïnformeerd dat hij zou gelauwerd (sic) worden door de Druivenkoningin. Gilbert liet ons weten dat hij ondertussen al genoten had van enkele lekkere streekproducten. De voorzitter van de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud Jo Symons en enkele vrienden - o.a. Fernand Pelsmaekers en zijn dame- waren aanwezig tijdens de toffe feesten. De vriendschapsbanden tussen de gemeente Huldenberg en de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw werden op warme wijze aangehaald.

Feestvierders Jo Symons (voorzitter VHM), Gilbert Deroije en Fernand Pelsmaekers.

Grote onderhoudssnoei monumentale vrijheidsboom Sint-Agatha-Rode

De indrukwekkende Oosterse plataan op het kerkplein van Sint-Agatha-Rode (Huldenberg) kreeg onlangs een grondige onderhoudsbeurt. De boom werd in 1830 aangeplant naar aanleiding van de Belgische onafhankelijkheid. In 1979 werd hij beschermd als monument en samen met de Sint-Agathakerk en de oude kerkhofmuur vormt hij het beschermde dorpsgezicht van Sint-Agatha-Rode. Met enkele grote zwammen in zijn kruin drong een veiligheids- en onderhoudssnoei zich op; dit in combinatie met een gezondheidscontrole.

In opdracht van de gemeente Huldenberg en Regionaal Landschap Dijleland vzw en met de steun van het agentschap Onroerend Erfgoed werd de vrijheidsboom onlangs dan ook serieus onder handen genomen. Een team van maar liefst vijf erkende boomverzorgers zwierden als aapjes door de kruin om dode takken te verwijderen, zwaar belaste takken bij te snoeien en de zwamaantastingen van naderbij te controleren. De boom werd uiteindelijk veilig en gezond verklaard, maar zal gezien zijn ouderdom ook in de toekomst op regelmatige tijdstippen gecontroleerd moeten worden zodat hij hopelijk nog een eeuwigheid op het dorpsplein van Sint-Agatha-Rode mag pronken.

Bron: Regionaal Landschap Dijleland

HOGE VENENTOCHT OP ZONDAG 22 FEBRUARI 2015

De wandeling start in het dorpje Solwaster, gelegen ten westen van het plateau van de Hoge Venen op een hoogte van 370m. We lopen langs de rotshoudende bedding van de Statte, een zeer mooi wildstromend Ardeens beekje dat zijn oorsprong vindt in het veen van Wihonfagne op 580m hoogte. In het valleitje van de Statte krijgen we een kijk op enkele interessante natuurfenomenen: de Rocher de Bilisse (rechtopstaande rotsformatie, getuige van de vroegere gebergtevorming), de Cascade des Nutons (gevolg van de afwisseling van harde en zachte gesteenten) en de Perrier (een stroom van rotsen en keien, overblijfsel uit de laatste ijstijd). Eenmaal op het plateau kruisen we de Vecquée (Bisschoppenweg) met het Croix des Fiancés (herinnering aan twee verloofden die hier in 1871 in het veen de dood vonden). We vervolgen onze weg naar de Pont de Bèleu, een brugje over de Polleur. Via Fagne de Polleur, met zijn mooie oude veenontginningen, actief veen, ... bereiken we Baraque Michel. Deze wandeling is ongeveer 12km. De grote wandeling (17km) doet na de Pont de Bèleu nog even een ommetje naar het Fagne de Neûr Lowé alvorens via het veen van Polleur naar de Baraque Michel te trekken.

PRAKTISCH:

Vertrek: om 8.30 uur

Terug: rond 19 uur

Vertrek- en aankomstplaats: Parking Bodart in Leuven

We wandelen van 10.30 uur tot ongeveer 16 uur

Gidsen: Gwendoline Landuyt, Marc Artois en Paul De Smedt.

Inschrijven via het infocentrum vóór 2 februari 2015:

T: 016 23 05 58

E: infocentrum@vhm.be

Gelieve voornaam en naam, telefoon/gsm, e-mailadres en het aantal deelnemers op te geven.

Betaling via overschrijving op rekening BE92 2300 0285 2123, BIC GEBABEBB

Prijs: VHM-leden: € 17 // niet-VHM-leden: € 22

Annuleringskosten: € 5 per persoon bij annulering vóór 19 februari 2015

Zorg voor **eten** en **drinken** en een degelijke **uitrusting**: laarzen, hoge schoenen, stok, sneeuw- en regenkledij, muts, handschoenen, sneeuwbril, reservekledij, wc papier, medicijnen, ...

Aandacht: Deze Hoge Venentocht gaat door vanaf 30 deelnemers. Indien dit aantal op 2 februari niet wordt bereikt, dan wordt de tocht geannuleerd en het inschrijvingsgeld volledig terugbetaald.

(Foto's: Luc Bijnens)

DEELNEMEN OP EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

HERBICIDEN-EN PESTICIDENVRIJ LEUVEN

Vanaf 1 januari 2015

Leuven kiest voor een ecologisch groenbeheer, goed voor het milieu en de biodiversiteit. Door het goede voorbeeld te geven, hoopt de stad ook haar inwoners te inspireren om hun eigen groen ecologisch te onderhouden.

De afbouw van het gebruik van deze producten is al zeer ver gevorderd. Op sommige plekken, zoals op begraafplaatsen, is het een echte uitdaging.

De Groendienst investeert in de nieuwste technieken. Onkruid wordt te lijf gegaan met branders, borstels en speciale frezen voor halfverhardingen. Parken en plantsoenen worden zo aangelegd dat het herbicidenvrij beheer van het groen mogelijk is: onbetreden verharde oppervlakten, onbedekte bodems en

moeilijk te borstelen randen worden vermeden. Bij het aanplanten wordt een anti-onkruiddoek gebruikt of wordt er eerst een mulchlaag, vermaalde takjes en houtsnippers, van 10 cm gelegd. Die "mulch" maakt de groendienst grotendeels zelf van het snoeihout.

De stad Leuven start een informatiecampagne, in samenwerking met de VMM.

Op **dinsdag 17 maart 2015 om 19 uur**: Voordracht in de raadszaal van het oud gemeentehuis Heverlee. Spreker is Marc Smeyers.

De Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud organiseren een stads-natuurwandeling met als thema: **Pesticiden, zonder is gezonder** op **zondag 17 mei 2015** (zie later in Tijdingen).

Yvette Toison

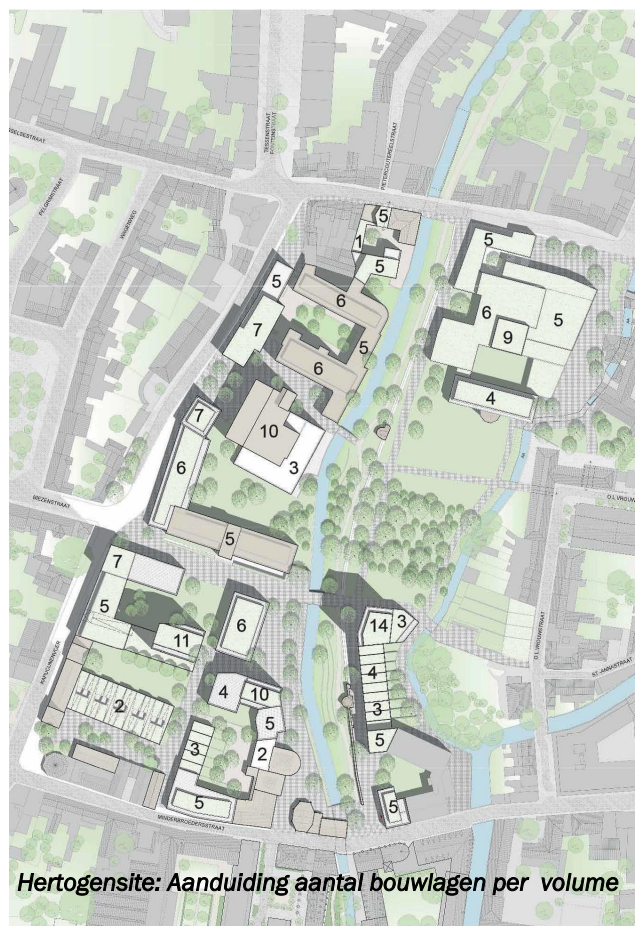
Evaluatie "Masterplan Hertogensite" door de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud en Natuurpunt Leuven

Recent werd de maquette van het masterplan Hertogensite, voorheen de ziekenhuissite, voorgesteld aan de pers, de leden van de klankbordgroep en het grote publiek. Het masterplan is ook te vinden op de website van Leuven:

www.leuven.be/leven/stadsvernieuwing/hertogensite/

De voorgestelde plannen zijn het resultaat van een wisselwerking tussen de projectontwikkelaar en het door hem aangestelde ontwerpteam aan de ene kant en de stad Leuven aan de andere kant. In februari 2014 werd een inspraakronde opgestart met bijeenkomsten van een klankbordgroep waar bewoners, geïnteresseerde burgers en verenigingen, waaronder Natuurpunt Leuven, De Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud en het Leuvens Historisch Genootschap, aan deelnamen. Dit initiatief, waarmee de stad een nieuwe richting insloeg in haar communicatiestijl en participatiebereidheid, werd overigens gesmaakt en positief bevonden.

De aanvankelijk voorgestelde plannen waren in onze ogen eerder zorgwekkend. Ze vertoonden vooral veel verharding (steen en beton) en weinig groen. Maar ons volgehouden en met kracht verdedigd pleidooi voor meer groen vond bijal bij de aanwezige bewoners en burgers en kreeg gelukkig ook gehoor bij de projectontwikkelaar, het ontwerpteam en het stadsbestuur. Door een creatieve herschikking van versnipperde kleine groenzones werd ruimte geschapen voor een centraal park van ongeveer 1 ha. Zeker een positief

resultaat van de dialoog!

Toch kijken we naar dit resultaat, zoals omschreven in een Duits gezegde, "met een lachend oog en een wenend oog". Wij waren verbaasd te zien dat in de laatste versie van het definitieve masterplan de skyline van de gebouwen langs de Dijle fors de hoogte was ingegaan. Ook bij de door de stad opgelegde oppervlakte voor de podiumkunstenzaal, hebben we vragen. Werd hier een stuk leefbaarheid van dit nieuwe stadsdeel opgeofferd om aan nieuwe ambities voor de podiumkunstenzaal en de vooropgestelde te realiseren minimum vloeroppervlakte van de projectontwikkelaar tegemoet te komen?

Toegegeven, een podiumkunstenzaal is niet helemaal onlogisch vlak naast het cultuurcentrum in het Augustinessenklooster Romaanse Poort. Helaas is het voorgestelde complex nu reeds te klein om in alle geplande functies te voorzien. Er zijn locaties in Leuven die, om die reden alleen al, beter geschikt zijn voor een kunstencentrum.

De podiumkunstenzaal hypothekeert door zijn omvang enerzijds de leefbaarheid van de Hertogensite en anderzijds de mogelijkheid om tussen de Dijle en de Aa een meer genereuze groene ruimte te creëren voor de extreem verdichte directe omgeving en het Leuvense stadscentrum in het algemeen.

In het nieuwe scenario komen er naast de bestaande hoogbouw (de toekomstige zorgtoren van het UZ) drie woontorens bij met respectievelijk 10, 11 en 14 bouwlagen. Werd hier voldoende met beschaduwing, die de kwaliteit zowel van het wonen als van de open ruimte aantast, rekening gehouden? Bijkomend worden een aantal gebouwen verhoogd met één of meerdere bouwlagen. Dit brengt de bewoningsdichtheid voor de site op meer dan 100 woningen

per hectare. Hier botsen wij duidelijk tegen de uiterste grenzen van verdichting aan. Of worden ze overschreden?

Wij stellen ook de economische leefbaarheid van een podiumkunstenzaal op deze locatie in vraag. Een kunstencentrum van die omvang trekt veel verkeer aan en zou vooral overdag de rond de site reeds bestaande verkeerschaos versterken. Hoe kan in die omstandigheden een complementaire invulling met economisch noodzakelijke dagactiviteiten waargemaakt worden? Voor de parkeerbehoeften wordt naar de (sterk omstreden) plannen voor een parking onder het Bruulpark verwezen. Beide plannen maken elkaar wederkerig noodzakelijk. Wat als er onvoldoende middelen en/of politieke steun gevonden wordt voor de bouw van het podiumkunstencomplex?

Natuurpunt Leuven en de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud rekenen er op dat bij de verdere uitwerking van het project de beloften worden ingelost voor verdere inspraak bij de natuurlijke aanleg van de oevers van de Dijle en de centrale groene ruimte en voor duurzame maatregelen zoals groendaken en gevelbegroeiing. We vragen dat er ook voldoende aandacht wordt besteed aan het terugdringen van bodemverzegeling en de CO² uitstoot. En waarom zou hier ook geen initiatief kunnen van stadslandbouw op de daken? Tenslotte adviseren we het stadsbestuur om een Groenstructuurplan op te maken voor de Leuvense binnenstad en voor de stad Leuven in haar totaliteit. Een dergelijk plan is de beste waarborg dat bij elk nieuw project van begin af aan de behoefte aan en de waarde van groene open ruimte en natuur worden meegenomen.

Germaine Heeren

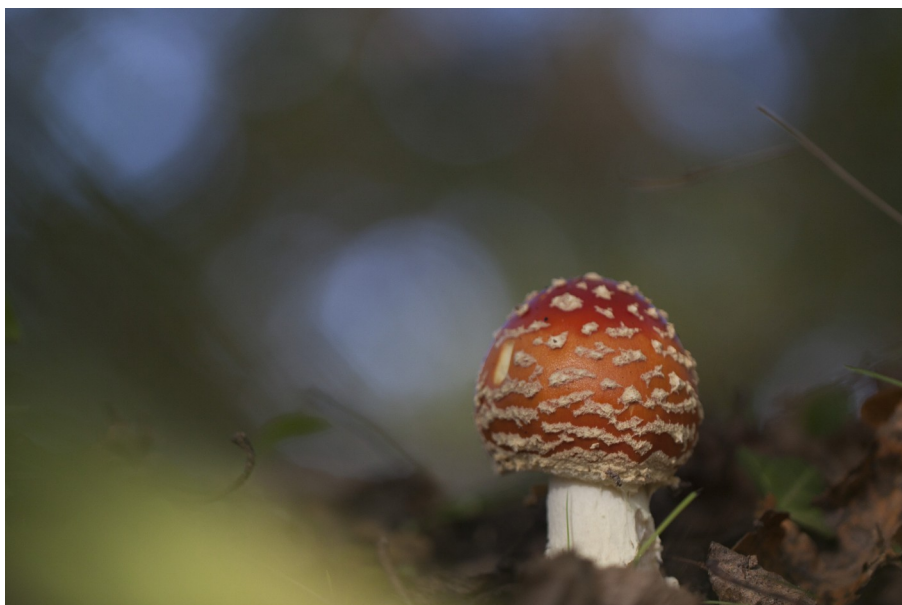
Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw bedankt Rik Vranckx en Désiré Vanautgaerden voor hun jarenlange inzet voor de vereniging. Beiden waren gedurende vele jaren lid van de Algemene Vergadering van de VHM.

CVN BASISCURSUS NATUURFOTOGRAFIE VOORJAAR 2015

Woon je in of rond Leuven, hou je van de natuur, maak je graag foto's en wil je die natuurpracht mooier in beeld brengen? Dan is deze basiscursus natuurfotografie iets voor jou.

De cursus bestaat uit **drie theorielessen op donderdagavond** (19 uur – 22 uur) en **drie praktijklessen op zaterdagmorgen** (9 uur – 12 uur). In de eerste twee theorielessen wordt de basis van natuurfotografie behandeld: beeldopbouw, licht, techniek en materiaal. Begrippen als scherpstellen, diafragma, sluitertijd en scherptediepte worden toegelicht. Er wordt dieper ingegaan op het fotograferen van planten, dieren en landschappen. Tijdens de praktijkoefeningen wordt de opgedane theorie uitgetest in plaatselijke natuurgebieden. Tot slot worden de foto's uit de praktijkoefeningen besproken en leer je hoe je foto's op de computer bewerkt en opslaat.

(Foto: Koen Lepla)

Programma

Donderdag **12 maart** om 19 uur: basis natuurfotografie

Donderdag **19 maart** om 19 uur: planten, dieren en landschappen

Zaterdagmorgen **21 maart, 11 april en 18 april** (telkens om 9 uur): praktijkoefeningen in de Doode Bemde en het Meerdaalwoud

Donderdag **23 april** om 19 uur: bespreking van praktijkoefeningen, beeldbewerking en opslag/archivering

Je kan deelnemen met een heel bescheiden compactcamera van enige lens en zoom-kwaliteit of met een spiegelreflex. Een stevig statief is niet verplicht maar wel aanbevolen.

Locatie: in Leuven, wordt nog bekend gemaakt

Cursusprijs: **95 euro** voor leden van Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud en Natuurpunt en **100 euro** voor anderen.

Geïnteresseerd? Schrijf je snel in op www.c-v-n.be, het aantal deelnemers is beperkt tot 25.

Lesgever: **Rollin Verlinde**, natuurgids en Vlaanderen's bekendste natuurfotograaf (www.vildaphoto.net).
Begeleider: Ernst Gülcher, eveneens natuurgids en (hobby)natuurfotograaf.

Samenwerkingspartners: Werkgroep Natuurfotografen Dijleland-Zuid, Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud (VHM), Natuurpunt

Contactpersoon CVN Sandra Bamps - educatief medewerker 03 205 17 57 of sandra.bamps@c-v-n.be
(voor meer info ook: ernst.quelcher@telenet.be)

Voor meer info en inschrijven: www.c-v-n.be/nl/cursus-detail/natuurfotografie_592.aspx

Lidgeld 2015

LET OP: vanaf 2015 wordt het lidgeld verhoogd naar 18 euro.

De Dijlevallei waarderen = lid worden van VHM

Blijf trouw aan onze vereniging, die zich inzet voor het beheer van het natuureservaat De Doode Bemde en ieder jaar met een boeiend educatief project kinderen van het lager onderwijs en anderen een beetje natuurkennis en natuurbewustzijn tracht bij te brengen.

Uw lidmaatschap is belangrijk voor ons. Met dit lidmaatschap heeft u toegang tot een rits natuuractiviteiten en houden we u met het driemaandelijks ledentijdschrift hiervan op de hoogte.

Kom naar het Dijleland met o.a. het Heverleebos en het Meerdaalwoud, de vele kleinere boscomplexen zoals het Rodebos, het Margijsbos en het Bertembos, de Dijlevallei met het natuureservaat de Doode Bemde,... en geniet. Draag bij tot het behoud van deze natuurpareltjes door onze vereniging te steunen.

Steun ons project en schrijf 18 euro over op onze rekening BE74 4310 5250 0107 met vermelding "lidgeld 2015".

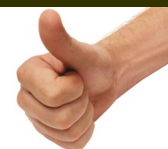
Als u ons uw e-mailadres bezorgt, kunnen we u op een vlugge en ecologische manier op de hoogte houden van onze activiteiten.

Samen met deze Tijdingen bezorgen we u een overschrijvingsformulier en een SEPA-document (voor wie kiest voor een domiciliëring) voor het lidgeld van 2015.

Vanaf 2014 is de nieuwe Europese SEPA-domiciliëring in voege getreden. Indien u voortaan de betaling van het lidgeld per domiciliëring wilt doen, hoeft u enkel het bijgevoegde SEPA-domiciliëringformulier in te vullen, te ondertekenen en per post of per e-mail aan VHM terugbezorgen. Bij de Europese domiciliëring beheren de begunstigen de domiciliëringmandaten. U moet dus niet meer bij de bank een domiciliëring openen, wijzigen of stopzetten, maar gewoon rechtstreeks bij VHM.

Wij wensen u alvast te bedanken voor uw lidmaatschap

Het bestuur

Natuur en erfgoeddag in Abdij van het Park

14-9-2014

28 februari 2015

Kaas- en Spaghetti-avond

t.v.v. de Doode Bemde

**Zaal Roosenberg,
't Zoet Water,
vanaf 17u
Inschrijven:
www.vhm.be
016/23.05.58**

VU: VHM, Jo Symons, Waversebaan 66, 3001 Heverlee - Ontwerp: Kristien Vermaelen

**VRIENDEN VAN
HEVERLEEBOS EN
MEERDAALWOUD vzw**

Knip deze affiche uit en hang hem op!